

POSTANOWIENIE

Dnia 22 czerwca 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Andrzej Stępka

po rozpoznaniu w dniu 22 czerwca 2022 r. na posiedzeniu bez udziału stron

sprawy K. T. (T.)

z powodu kasacji wniesionej przez obrońcę skazanego,

od postanowienia Sądu Okręgowego w L. VI Wydział Penitencjarny i Nadzoru Nad Wykonywaniem Orzeczeń Karnych z dnia 24 listopada 2021 r., sygn. akt VI Kzw (...), utrzymującego w mocy postanowienie Sądu Rejonowego w R. z dnia 23 września 2021 r., w sprawie II Ko (...),

w przedmiocie zarządzenia wykonania wobec skazanego warunkowo zawieszzonej kary pozbawienia wolności,

na podstawie art. 519 k.p.k., art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 531 § 1 k.p.k.

p o s t a n o w i ł

I. pozostawić bez rozpoznania kasację obrońcy skazanego;

II. zwolnić skazanego od kosztów sądowych postępowania kasacyjnego i obciążyć nimi Skarb Państwa.

UZASADNIENIE

Sąd Okręgowy w L. w dniu 19 kwietnia 2022 r. przekazał do Sądu Najwyższego kasację obrońcy skazanego K. T., której autorka zaskarżyła w/w postanowienie na podstawie art. 520 § 1 k.p.k.

Zarzuciła na podstawie art. 1 § 2 k.k., art. 526 § 1 k.p.k. i art. 537 § 1 i 2 k.p.k. rażące i mające istotny wpływ na treść orzeczenia naruszenie przepisów prawa procesowego, tj. art. 439 § 1 pkt 11 k.p.k., polegające na rozpoznaniu sprawy przez Sąd I instancji bez obecności K. T., co naruszyło prawo oskarżonego

do obrony - art. 6 k.p.k., a w konsekwencji naruszyło zagwarantowane w art. 45 ust. 1 Konstytucji prawo oskarżonego do rzetelnego procesu, zwłaszcza, że nie korzystał z pomocy obrońcy, nie wiedział, iż jego niezawiniona nieobecność na posiedzeniu sądowym doprowadzi do pominięcia wysłuchania go przed wydaniem postanowienia w kwestii zarządzenie wykonania zawieszanej kary pozbawienia wolności.

Obronca wniosła też o wstrzymanie wykonania kary do czasu rozstrzygnięcia zarzutów kasacji.

Prokurator Okręgowy w L. w odpowiedzi na tę kasację wniósł o pozostawienie jej bez rozpoznania.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje.

Kasację wniesioną przez obrońcę skazanego K. T. należało pozostawić bez rozpoznania, jako wniesioną przez osobę nieuprawnioną.

Przepis art. 519 k.p.k. zawiera zamknięty katalog orzeczeń, od których stronie postępowania przysługuje nadzwyczajny środek zaskarżenia w postaci kasacji. Zgodnie z tym przepisem, kasacja przysługuje stronie tylko od prawomocnego wyroku sądu odwoławczego kończącego postępowanie oraz od prawomocnego postanowienia sądu odwoławczego o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a Kodeksu karnego. Orzeczenie, od którego możliwe jest wniesienie skutecznej kasacji, musi więc spełniać następujące przesłanki: 1/ być wyrokiem albo postanowieniem o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a; 2/ sądu odwoławczego, 3/ kończącym postępowanie; 4/ prawomocnym. Użyte w art. 519 k.p.k. sformułowanie „kończące postępowanie”, nie dotyczy przy tym zakończenia postępowania w danej instancji, lecz całego postępowania stanowiącego przedmiot procesu karnego. W takim przypadku chodzi o zakończenie postępowania co do zasadniczej kwestii, a więc co do odpowiedzialności oskarżonego wobec postawionego mu zarzutu (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 14 września 2016 r., III KK 100/16, LEX nr 2123638*). Tylko w jednym przypadku strona uzyskuje uprawnienie do wniesienia kasacji od postanowienia - od prawomocnego orzeczenia sądu odwoławczego o umorzeniu postępowania i zastosowaniu środka zabezpieczającego określonego w art. 93a

Kodeksu karnego może być wniesiona kasacja, zgodnie z art. 519 *in fine* k.p.k. Nie może zaktualizować prawa strony do złożenia kasacji od postanowienia powoływanie się na bezwzględne przesłanki odwoławcze określone w art. 439 § 1 k.p.k. – na które powołuje się właśnie autorka kasacji. W istocie bowiem wystąpienie uchybień wymienionych w art. 439 § 1 k.p.k. rozszerza zakres przedmiotowy orzeczeń sądu odwoławczego, od których możliwe jest wniesienie kasacji. Dzieje się tak jednak jedynie w tym zakresie, że w razie wystąpienia takich uchybień, kasację na korzyść można wnieść także w razie skazania oskarżonego za przestępstwo lub przestępstwo skarbowe nie tylko na karę pozbawienia wolności bez warunkowego zawieszenia jej wykonania (art. 523 § 4 k.p.k.).

W orzecznictwie sądowym zasadnie podkreśla się, że uprawnienie do wniesienia skargi kasacyjnej w postępowaniu wykonawczym ma charakter ograniczony i przysługuje jedynie tzw. podmiotom kwalifikowanym, wskazanym w art. 521 § 1 k.p.k. (*por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 25 września 2013 r., sygn. akt III KK 231/13, OSNKW 2013, z. 12, poz. 103*). Podnosi się również, że postanowienia wydane w postępowaniu wykonawczym, powodujące trwałe przekształcenie sposobu wykonania kary, należy uznać za kończące postępowanie sądowe w danej sprawie. Dotyczy to - między innymi - właśnie zarządzenia wykonania warunkowo zawieszanej kary, a także kwestii warunkowego przedterminowego zwolnienia czy zatarcia skazania (*patrz T. Grzegorzczak, Kodeks postępowania karnego. Komentarz. Zakamycze, 2003 - komentarz do art. 521 § 1 k.p.k.; nadto J. Grajewski, S. Steinborn - Komentarz aktualizowany do art. 521 § 1 k.p.k., LEX/el., 2014*). Skonstatować zatem należy, że dopuszczalność wniesienia skargi kasacyjnej w trybie art. 521 § 1 k.p.k. w realiach niniejszej sprawy nie budzi wątpliwości.

W przedmiotowej sprawie kasacja co prawda skierowana została przeciwko postanowieniu o zarządzenia wykonania warunkowo zawieszanej kary pozbawienia wolności (a więc z formalnego punktu widzenia była dopuszczalna), lecz wniósł ją nieuprawniony podmiot. Jak już zaznaczono wcześniej, w postępowaniu wykonawczym kasacja w oczywisty sposób wobec treści art. 519 k.p.k. nie jest dostępna dla stron, a tylko art. 521 k.p.k. pozwala wymienionym w jego dyspozycji podmiotom szczególnym wywodzić kasację od każdego prawomocnego orzeczenia

sądu kończącego postępowanie. Wymienione okoliczności prowadzą do wniosku, że skazany K. T. w przedmiotowej sprawie nie uzyskał prawa do wniesienia kasacji za pośrednictwem obrońcy. Mógł to uczynić w jego imieniu jedynie Prokurator Generalny lub Rzecznik Praw Obywatelskich zgodnie z dyspozycją art. 521 k.p.k.

Zgodnie z art. 530 § 2 k.p.k., na poziomie sądu odwoławczego powinno toczyć się tzw. postępowanie okołokasacyjne, mające na celu kontrolę spełnienia warunków skutecznego wniesienia kasacji. Dokonać powinien jej prezes tego sądu (przewodniczący wydziału odwoławczego, upoważniony sędzia). Prezes sądu, do którego wniesiono kasację, powinien odmówić jej przyjęcia, jeżeli zachodzą okoliczności, o których mowa w art. 120 § 2 k.p.k. lub w art. 429 § 1 k.p.k., albo gdy kasację oparto na innych powodach niż wskazane w art. 523 § 1 k.p.k. W wyniku tej kontroli powinien być dojść do wniosku, że zgodnie z art. 429 § 1 k.p.k., należy odmówić przyjęcia kasacji. Trzeba też zauważyć, że na podstawie art. 531 § 1 k.p.k. Sąd Najwyższy ponawia kontrolę warunków dopuszczalności kasacji w danej sprawie i pozostawia bez rozpoznania przyjętą kasację, jeżeli nie odpowiada ona przepisom wymienionym w art. 530 § 2 k.p.k., między innymi wówczas, gdy została wniesiona przez nieuprawnioną osobę. Na tej podstawie należało dojść do wniosku, że skazany K. T. nie uzyskał prawa do wniesienia kasacji poprzez obrońcę.

W rezultacie więc, w przedmiotowej sprawie na podstawie art. 519 k.p.k. w zw. z art. 521 k.p.k., art. 530 § 2 k.p.k. w zw. z art. 531 § 1 k.p.k. w zw. z art. 429 § 1 k.p.k. należało orzec o pozostawieniu bez rozpoznania wniesionej kasacji obrońcy.

O kosztach postępowania kasacyjnego orzeczono na podstawie art. 624 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637 § 1 k.p.k. w zw. z art. 637a k.p.k., zwalniając od nich skazanego i obciążając nimi Skarb Państwa.